

Vilje
gir vekst

FRA
hfy

en helhetlig fag- og yrkesopplæring
på **Haugalandet**

TIL

Rogalandsmetoden

for en helhetlig fag- og yrkesopplæring

VFL-samling – Udir. 19. april, 2013

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

Mer informasjon om oss? Se rogfk.no

Vi ønsker å være med å

SNU DEBATTEN OM YRKESFAG!

Fokuser på kvalitet ikke bare på frafall.

***Samfunnet trenger gode fagfolk
og ungdommen trenger gode jobber.***

***«Vår erfaring er at ungdom kan og vil bli gode fagfolk når vi lager
en god, relevant fagopplæring drevet av entusiastiske og
oppdaterte fagfolk som tar ungdommen på alvor.»***

Sitat fra elektronettverket på Romerike (Akershus)

Vi = hfy på Haugalandet (3 vgs – 4 oppl.kontor)

Rogaland fylkeskommune (RFK) har brukt **OSS** i følgende utviklingsarbeid i regi av Utdanningsdirektoratet (Udir.):

- Fra ord til handling – «frå praksis til dokumentert kompetanse i PTF»
- Utprøving av gjennomgående dokumentasjon i fag- og yrkesopplæringen
- Vurdering for læring

De etablerte **nettverkene** har siden 2007

«lagt stein på stein»

«opplevd suksess og nederlag»

Under tett oppfølging av en **styringsgruppe** ledet av skoleeier
(3 rektorer – 2 opplæringskontor (off/priv) – skoleeier – utd.forb)

OG

MED GOD STØTTE AV DERE I UDIR!!!

EN KORTVERSJON AV BAKGRUNNEN

Nasjonal strategi for
Kvalitet i fag- og yrkesopplæringen
peker på disse utfordringene (2006)

Sikre et **helhetlig opplæringsløp** der lærlingen opplever **sammenheng** mellom det som læres i skolen og det som læres i bedrift

Få til gode **overganger** mellom skole og lærebedrift

Utvikle og organisere **felles arenaer og systemer** som ivaretar behovet for samarbeid og koordinering mellom aktørene.

Prosjekt til fordypning (PTF)

Det nye og store yrkesfaget i Kunnskapsløftet

Vi ser PTF som

den røde tråden i en helhetlig fag og yrkesopplæring – fordi

Formål med prosjekt til fordypning på Vg1

PTF skal gi elevene mulighet til å prøve ut enkelte eller flere sider av aktuelle lærefag innen relevante utdanningsprogrammer, få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike yrkene innen utdanningsprogrammene og **fordype seg i kompetansemål fra læreplanene på Vg3 nivå**

Formål med prosjekt til fordypning på Vg2

PTF skal gi elevene mulighet til å få erfaring med innhold, oppgaver og arbeidsmåter som karakteriserer de ulike yrkene innen utdanningsprogrammene, **fordype seg i kompetansemålene fra læreplanene på Vg3 nivå...PTF i Vg2 gir elevene faglig utgangspunkt for å inngå lærekontrakt....**

Nettverkene fra 2007 er nå Utviklingsgrupper og Arbeidsgrupper

Utviklingsgruppe for *utdanningsprogrammet* (eks. TIP)

Instruktører, faglige ledere, avdelingsledere og lærere

- Oppnevner Arbeidsgrupper etter behov, leder og samordner
- Får kompetanseheving – fellessamlinger
- Spredning

Arbeidsgruppe for *et lærefag* (eks. CNC- KP- Motormann)

- instruktører, lærere, PN – ledes av en fra Utviklingsgruppen
- utarbeider lokale opplæringsplaner med vurdering

Utviklingsgruppene får kompetanseheving

Deltar i Dialogkonferanser

1 ½ dag med overnatting (fra kl. 16.00 til kl.16.00)

Vi samarbeider med Torbjørn Lund, førsteamanuensis i pedagogikk, UiT

Forelesninger i plenum

Refleksjoner over teori og praksis i egen gruppe

Refleksjon over teori og praksis i grupper på tvers

Presentasjon av praksisfortellinger i plenum

Ansvarsdokument og Fra prat til plan

Fra **PRAT** via **PLAN** til **NY PRAKSIS**

Fra PRAT via PLAN til NY PRAKSIS

Eksempel BA (bygg- og anleggsteknikk)

Til maisamlingen:

Lage vurderingskriterier til et læringsoppdrag på Haugaland og Åkra, få frem hvordan elever deltar i utvikling av kriterier, også egenvurdering. Prøves ut til neste møte.

Gi eksempler på hvordan elever bidrar i prosessen om utvikling av kriterier: Få frem framgangsmåten i hvordan man gjør dette

Hva er lærernes reaksjon på å invitere elevene med?

Hvilke konsekvenser får dette for planlegging av undervisningen videre?

Til septembersamlingen:

Hvordan synliggjøre ulike verktøy som kan gi økt

læringsutbytte i PTF faget (elever, lærere, opplæringskontor, instruktører)

Til 29.- 30. januar 2013:

Hvordan bruke OLK-web for å styrke fremovermeldinger til elevene? Hva er forandring fra dagens praksis?

Til aprilsamlingen - 24. og 25. april, 2013

hvordan skape felles fokus i opplæring ift de fire prinsippene i et samarbeid med bedriftene/instruktørene

Til 9.samling – høsten 2013

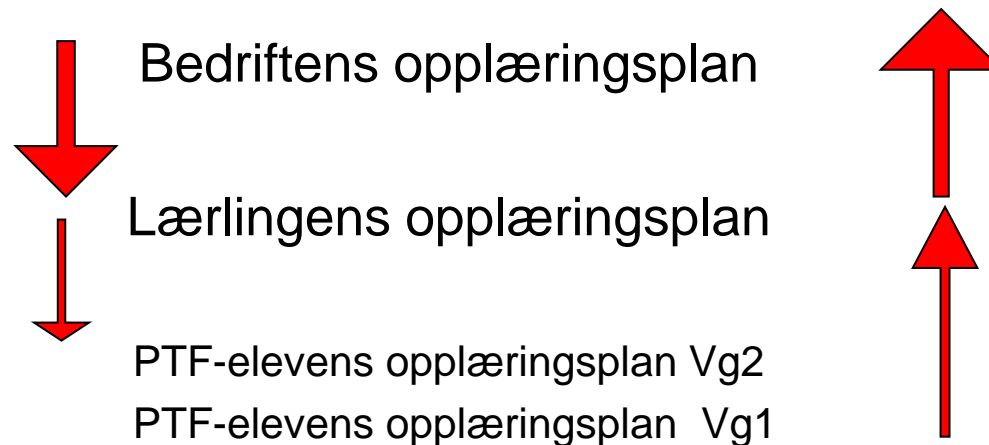

Lokale opplæringsplaner

(«opplæringsbøker»)

- 1) Nasjonal læreplan **Vg3** konkretiseres til arbeidsoppdrag/læringsoppdrag
- 2) Kvalitetssikring av nasjonal læreplan
- 3) Beskrivelse av vurderingskriterier på ulike nivå

Modell for lokalt læreplanarbeid og VFL.

1) Kompetansemålene Vg3

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne:	kode
• Kompetansemål fra nasjonal læreplan	Xx1
• Kompetansemål fra nasjonal læreplan	Xx2
• Kompetansemål fra nasjonal læreplan	xx3
Osv.	

2) Bedriftens opplæringsplan

Opplæringsområde/ arbeidsoppgave	Kompetansemål Vg3 Kode xxx	Ferdigheter i bedrift Krav til jobbutførelse
Oppgave 1		
Oppgave 2		

3) Lærlingens plan – individuell opplæringsplan

Opplæringsområde/ arbeidsoppgave	Varighet	Periode i læretiden	Vurdering – VFL Kjennetegn på måloppnåelse på ulike nivå
Oppgave 1			
Oppgave 2			

	Arbeidsoppgaver	Ikke bestått/ ikke påbegynt	Lav måloppnåelse/ påbegynt	Middels måloppnåelse	Høy måloppnåelse
Vg 3	Kunne.. Kunne..	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier
Vg 2	Kunne.. Kunne...	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier
Vg 1	Kunne... Kunne...	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier	Vurderingskriterier

Eksempel – Helsearbeiderfaget

Selvstendige arbeidsoppgaver HAF:

Planlegging, observasjon og rapportering

Stell

Hygiene og egenhygiene

Måltider/matsituasjon

Kommunikasjon

Aktiviteter

Spesiell sykepleie

HMS – hjelpemidler – ergonomi – samarbeid – rettigheter

Pasientens og pårørendes rettigheter

Tverrfaglig samarbeid

Kurs og sikkerhetsopplæring

Eksempel HAF - fortsettelse

Hygiene og egenhygiene	kunne ivareta egenhygiene og grunnleggende håndvask	i tillegg kunne faglige, nasjonale og lokale retningslinjer	I tillegg kunne vurdere bruk av hygieniske retningslinjer knyttet til ulike situasjoner på arbeidsstedet
-------------------------------	---	---	--

Eksempel HAF - fortsettelse

Kunne overholde hygieniske retningslinjer knyttet til seg selv	Skal ikke ha på ring, klokke, armbånd, smykker, neglelakk, piercinger inkl. ørepynt, ha langt hår i feste
Kunne håndvask etter reglement	Følge retningslinjer
Kunne utføre arbeid i skyllerom	Kunne rydde og vaske etter hygieniske retningslinjer (rent/urent), bruk av dekontaminator

Eksempel – EL/TIP

Nr.	Prosessopplæring Selvstendige jobbmråder i avdelingen	Kompetansemål Ref.nr. off. læreplan	1				2				3				4			
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2	Installasjonsmetoder	EF2, EF9, EF10, EF11, EF12, EF13, EF14, EF15, EF16, EF17, EF18, EF21, EF22																
2.1	Systemforståelse inst.metoder VG3. Brevkurs.		L	V														
2.2	Åpent anlegg																	
2.2.1	Systemforståelse VG1, VG2. Redegjøre for.					V												
2.2.2	Planlegge					L	V	U	U									
2.2.3	Montere					L	V	U	U									
2.2.4	Sette i drift					D	L	V	U									
2.2.5	Målinger og feilsøking					D	L	V	U									
2.2.6	Dokumentere					D	L	V	U									
2.3	Skjult anlegg																	
2.3.1	Systemforståelse VG1, VG2. Redegjøre for.		V															
2.3.2	Planlegge		L	V	U	U												
2.3.3	Montere		L	V	U	U												
2.3.4	Sette i drift		D	L	V	U												
2.3.5	Målinger og feilsøking		D	L	V	U												
2.3.6	Dokumentere		D	L	V	U												
2.4	Kabelbane																	
2.4.1	Systemforståelse VG1, VG2. Redegjøre for.							V										
2.4.2	Planlegge							L	V	U	U							
2.4.3	Montere							L	V	U	U							
2.4.4	Sette i drift							D	L	V	U							
2.4.5	Målinger og feilsøking							D	L	V	U							
2.4.6	Dokumentere							D	L	V	U							

Hfy-metoden hjelper oss til å oppnå felles forståelse av læreplaner og vurdering for instruktør og faglærer

Underveisvurderingen gjøres slik:

Instruktør – gir tilbakemelding og veiledning i forhold til selvstendighet i utførelsen av arbeidet

Faglærer – gir muntlig og skriftlig tilbakemelding og veiledning for høyere måloppnåelse

Elev – forteller om sitt arbeid og reflekterer i forhold til teori og egne opplevelser i praksis

Sluttvurdering

- en dokumentasjonsdel, muntlig eller skriftlig, på for eksempel 6 utvalgte arbeidsoppdrag/læringsoppdrag.
- Eleven kan her vise en sluttkompetanse som kan være vesentlig høyere enn da arbeidsoppgaven ble utført underveis pga elevens evne til faglig refleksjon – jfr. vurderingskriteriene

Systematisk veksling mellom ulike opplæringsarenaer

Gjennom samarbeid med Opptek (Opplæringskontoret for teknologifag på Haugalandet)

- alle Vg2-elevene INT fra de 3 skolene (90-135) er ute i praksis samtidig
- Elevene «søker» Opptek om praksisplass – 4 ønsker
- Opptek fordeler elevene etter elevens prioriterte ønsker
- Opptek får info fra skolene om spesielle hensyn som bør ivaretas
- Skolene er uniformerte – felles info til alle elever og alle bedrifter
- Skolene har felles periodisering av timeplan
- Opptek har møter med skolene jevnlig hele året - egen møteplan – er «NAVet» i en kontinuerlig forbedring av læringsoppdragene som skolene bruker

Instruktøropplæring

Erfaringer fra utprøving for den gode praksis

Fase 1 – generell innføring i Kunnskapsløftet

Fase 2 – Lokalt utviklet instruktøropplæring
med hovedvekt på praktisk arbeid med lokale
opplæringsplaner og vurdering for læring

Fase 3 – påfyll og motivasjonskurs for erfarne instruktører

Kunnskapsdepartementet (KD) kommer med en forskrift om

Gjennomgående dokumentasjon av fag- og yrkesopplæringen

Vi dokumenterer dette digitalt - på lærebedriftenes premisser;

E-loggen: for EL-fagene

OLKWEB: for HO- TIP- og BA-fagene

- elevene lærer å dokumentere på samme måte som de må gjøre som lærlinger
- eleven starter oppbyggingen av sin CV i 1. opplæringsår

Dette sikrer **overgangene** og **sammenhengen** i opplæringen

Rogalandsmetoden - hfy

- 1) dette skal være **Rogalandsmetoden for en helhetlig fag- og yrkesopplæring** og metoden skal implementeres i alle utdanningsprogram og på alle programområder i yrkesfag

2) NYE RETNINGSLINJER FOR VURDERING ROGALAND FYLKESKOMMUNE

1.versjon gjelder for opplæringsåret 2012-2013 og omfatter elever, lærlinger og lære kandidater

Denne skal tjene som retningslinjer for lærerne og instruktørene i vurderingsarbeidet og si noe om hva RFK definerer som kjennetegn på god underveisvurdering, dvs. Vurdering for læring og inneholder bl.a.:

- de 4 prinsippene
- forutsetningene for praktisering av de 4 prinsippene
- eksempler på hvert av de 4 prinsippene

3) Politikerne i RFK har h-2012, bestemt at:

1. *Det settes i gang et formelt og forpliktende samarbeid mellom skole og bedrift ved karaktersetting i PTF faget.*
2. *Faglærer og instruktør i fellesskap fastsetter karakter i PTF – der skolen er ansvarlig for karakteren etter gjeldende regelverk.*

Rogalandsmetoden - hfy

Implementeringen i Rogaland

«Veterangruppene» BAnord-ELnord-HOnord-TIPnord
har deltatt på 6 dialogkonferanser

Nye Utviklingsgrupper etableres nå!!!

Skoleeier har bestemt at

- Fagnettverk skal erstatte tidligere fagforum
- Ansvaret for Fagnettverk legges til utpekte Kompetanseskoler
- Spredning skal gjennomføres i Fagnettverkene
- Skoleruta har felles planleggingsdager for hele fylket
- Kompetanseheving for Utviklingsgruppene videreføres også 2013-2014

Utfordringer på veien.....

Felles forståelse av det nye faget PTF

Tolkning av nasjonal læreplan for PTF

Felles praktisering – uniformering - logistikk

Forankring i ledelsen

Tid – Arbeidstidsavtalen – Timeplaner

Fra Utplassering til **opplæring** i bedrift

Skolens PTF plan vs. dagens produksjon i bedriften

Bedrifter lokalt lite informert om KL og bortfall av
opplæringsbok

Ulike skolekulturer og konkurranse om elevene

Utfordringer på veien.....

Utfordringene er de samme man møter i ethvert utviklingsarbeid.

Det viktigste er å ikke overse disse kjente fakta:

- «den menneskelig faktoren»
- Forankring i ledelsen i alle ledd
- Tid = rom for arbeid + tålmodighet + utholdenhet

Ikke noen fasit eller «sesam-sesam»

Utvikling er hardt arbeid mot felles mål!

Alle må tro på at det vi gjør er viktig og at man tjener på det.

Styringsgruppen for hfy ledet av skoleeier

Kontinuerlig oppfølging av Utviklingsgruppene (nettverkene)

Utfordringer på veien.....

Utfordringer

Skape og vedlikeholde en felles forståelse av mål og tiltak

Møte mellom ulike kulturer

Forankring i ledelsen i alle ledd

Tid og ressurser i alle ledd

Holde fokus og engasjement over lang tid - fremdrift vs tålmodighet og utholdenhet

Våre erfaringer så langt..

Dette tar veldig lang tid - må sjekkes ut jevnlig

Utnytte felles interesser og tilpasse samarbeidsformene

Fokusere på kommunikasjonen – ta misforståelser på alvor straks

Tydlig ledelse – skifte av ansvarspersoner

Dette løses når viljen er stor nok – «friske midler» virker til en viss grad – har størst betydning for bedriftene

Styringsgruppen - jevnlig møter og åpenhet om det som ikke virker

Etter samtale med TIP-lærer:

Unge lærere som tar PPU er gode på utviklingsarbeid

Utvikling av læringsoppdrag m/kjennetegn på måloppnåelse er arbeidskrevende men resultatet blir:

- en lettere hverdag
- trygghet i forhold til kvalitet og vurdering i faget
- mer rettferdig/lik vurdering av alle elevene
- kan kompensere for manglende kompetanse i deler av en læreplan eks TIP
- lettere å være vikar

Sluttvurdering bistår til å holde oppe læringstrykket på slutten av skoleåret fordi de kan forbedre karakteren.

What`s in it for me....

Opplæringskontorene

Forutsigbarhet-trygghet-kvalitet-oversiktligheit i opplæringa.

Kjenner lærlinga allerede som elev

Får nye medlemsbedrifter

Bedriftene

Rekruttering – PTF som «prøvetid»

Vi får hjelp til å lage lokale læreplaner

Instruktørene

Lettere å ha lærling/PTFelev fordi vi forstår hva-hvorfor-hvordan vi skal gi opplæring og veilede

Lærlingene

Vi forstår hva vi skal lære og hva vi må gjøre for å bestå fagprøven.

Skolene

Kvalitet og relevans i læreplanarbeid, vurdering og opplæring.

Lærerne

Nå er det mye enklere å veilede og vurdere PTF-elevane som har opplæring i bedrift.

Elevane

Forstår hva som må til for å få god karakter og vet hvor vi ligger.

Opplæringskontoret for teknologifag på Hauglandet
samarbeider
med Høgskolen Sogn og Fjordane om.....

Prosjekt til fordypning
Bedriftstilpasset høgskolestudium
innen erfaringsbaserte læreprosesser
15 studiepoeng

- Videreutdanning i PTF – bedriftstilpasset – skal gi grunnlag for å videreutvikle lokalt opplæringsarbeid i bedrifter og skoler.
- **Målgruppene er opplæringspersonell i bedrift og skole(instruktør/faglærer)**
- Studieperioden er april 2013 – november 2013
- Deltidsstudium som er nett- og samlingsbasert

Nasjonal yrkesfagkonferansen

i Haugesund, 12. og 13. november, 2013

- Stortingsmelding 20 – På rett vei
- Vurdering for læring og gjennomgående dokumentasjon i fag- og yrkesopplæringen
- Vekslingsmodellen
- Rogalandsmetoden i teori og praksis
- Aslak Sira Myra og Per Nordengen
- Yrkeskonkurranser

Rogalandsmetoden - hfy

Ting tar tid!

Alt er mulig!

Miraklene tar litt lengre tid!

Takk for meg.

anne.karine.bakkevig@rogfk.no

